

ТРИЗНІВНИК - REVUE NEVDOZHADAJKE - **TRIDENT**
UKRAINIENNE

Число 38 (542) Рік вид. XII. 8 листопаду 1936 р. Ціна 1 фр. 50. Prix 1 fr. 50

Париж, неділя, 8 листопаду 1936 року

Першого листопаду минула ще одна річниця великого здвигу частини українського народу, що вісімнадцять літ тому — тако-ж, як і на Великій Україні,—збройно задокументувала свою волю до незалежності рідної землі, волю до своєї власної державности.

Конечної своєї мети — державности — не досяг український народ в тій збройній боротьбі ні на одній частині своєї обширної території, яку заселює збитою масою з давних давен. Не пропав одначе надаремно той збройний порив народу, і нації нашій приніс він великі цінності, освячені його жертвеною кров'ю, принесену на вітварь Батьківщини, проляту на своїх, але все ще чужих, полях за найвище добро Нщії. І хоч яка є сумна зараз українська дійсність у багатьох відношеннях, все-ж такого фундаменту, — закладеного на власній крові, — під свою державність, який існує зараз, не мав ще український народ за свою новітню історію.

Тому бадьоро і з вірою належить дивитися в майбутнє нашого народу. І все працювати, без упину працювати на своїй національній ниві. Бо в першу чергу про нашу незалежність у майбутньому буде рішати наша праця для неї, ступень нашої власної приготованости.

Цю дальшу національну працю ми всі, що живемо, обов'язані тако-ж і перед пам'ятю тих, що за щастя України впали. І са-

ме того дня, коли згадується збройний порив народу, перед усім належить оддати пошану світлій пам'яті тих найліпших синів рідної землі, що за неї віддали своє життя.

Ми ще не маємо зараз могили Невідомого Стрільця. Коли будемо її мати, цю пошану нашу будемо рік-річно складати на ній. Тепер же лише в думках своїх або на товариських зібраннях можемо віддати належне найбільшим героям країни.

Але вдячність Нації заслуговують не лише мертві герої. Скільки визвольна війна залишила тих, яким доля не судила віддати Батьківщині життя, але які віддали їй своє здоров'я, пролягли за неї свою кров, і залишилися навіки каліками? Обов'язок усього народу за опікуватися своїми інвалідами.

І тому, складаючи їй воєнним інвалідам нашим пошану за їх жертву народові своїм здоров'ям, весь український народ мусить за цю їх жертву полегшити їм страждання й тяготи життя, які їм причиняють їх рани.

Щоб нам, живим, бути достойними наших великих національних річниць, нам і треба — шанувати пам'ять полеглих героїв, шанувати й опікуватися своїми інвалідами, працювати вперто й без упину та консолідувати свої сили, щоб побідно закінчити ту величезну боротьбу за волю українського народу й його державність, що вже коштувала нашої Нації стільких жертв.

* * *

Все більше привертає увагу до себе велитенська борня двох сил в Іспанії, коли оце чергові бої ведуться за опановання столицею тієї країни — Мадридом.

Грізно стоять одна проти одної ті дві сили — іспанський народ, оживлений національною ідеєю, й чужа, міжнародня сила руїни й поневолення народу, що знаходиться під керівництвом комуністичної Москви і яка на послугах собі вміє тримати тако-ж і частину іспанського народу.

Придивляючися до цієї боротьби, в якій здорові національні сили беруть гору, і яка, треба думати, кінчиться повною їх побідою, — ми не можемо бути цілком безінтересовними. Вислід бо ті-

єї боротьби має і для нас, — тих, що борються проти комуністичної Москви і III-го Інтернаціоналу за національну свободу, — велике значіння. Перемога радянської Москви була б разом з тим зміцненням її сили. Її поразка — йшла б на її ослаблення. А нам не може бути однаково, чи московські комуністи ще міцніше накладуть свою криваву лапу на наш край, чи сила, з якою вони тримають у неволі наш народ, — ослабне.

Будемо надіятися, що іспанський народ буде мати досить живих національних сил, щоб остаточно зломити на своїй землі ту міжнародню потугу, що скрізь, всім народам намагається накинати своє — руїну і смерть.

П О К Л І Н   В О Ж Д Е В І

Звичай Західної Європи наказує день 1 листопаду присвятити пам'яті мертвих. Цього дня, на свято Всіх Святих, кладовища у Франції з рана до вечера повні народу, а могили одягаються квітами. Живі складають пошану своїм мертвим.

Цього дня багато тако-ж і наших земляків у Франції, слідує за звичаєм країни, оддають шану своїм померлим на еміграції товаришам і начальникам, з якими вони разом оружно змагалися за незалежність рідного краю і свободу свого народу. Могила-ж Вождя Українського Народу, що прийняв смерть на чужині од руки підступного вбивці, агента запеклих московських ворогів України, тішиться цього дня особливою увагою наших земляків і являється місцем паломництва для багатьох з тих, що перебували в Українській Армії під його верховними наказами.

Незможна наша еміграція, і могила св. пам'яті Головного Отамана Симона Петлюри відрізняється од багатьох інших могил на кладовищі Монпарнас, просто артистично вдекорованих квітами. На могилі нашого Покійного Вождя лише де-кільки вазонів білих хризантем, кілька букетів, а потім — окремі квітки: скромний дар, на який може спромогтися український емігрант, але саме від того такий зворушуючий і такий цінний.

Численно наші земляки оддали поклін цього дня своєму Вождеві, що керує нами тепер лише своїм нестерпним духом. Приходили по-одиноці, на самоті довго стояли коло дорогої могили і як би хотіли й собі черпнути з неї того нестерпного духа Провідника Нації, що міг жити і працювати для неї і для неї вмерти; як би хотіли із з'єднання в мислі з тим Його духом укріпити свої сили й знайти поміч для дальшого тяжкого життя на чужині і для дальшої боротьби, в якій Вождь упав. Прихо-

дили й цілими групами, по чотири, по шість чоловік, з жінками. Приходили й групи наших земляків із Галичини, щоб оддати і свій поклон.

Рано смеркається глибокої осінньої пори. І вечір, що скоро падає, припиняє прощу живих на могили мертвих, які керують нашим життям.

Семен Нечай

ЛИСТИ ДО ЗЕМЛЯКІВ

XL

Смоляний жид.

За часів мого дитинства не було для мене нічого страшнішого на світі, як «смоляний жид». І не тільки для мене, але й для дітей всієї нашої околиці. Так вже з давніх давен у нас повелось, що коли проти якогось малого, завзятого гайдамаки не були дійсні жадні методи навчання, в тим числі і фізичні, то мати зверталася до нього: «Ну, почекай-но, почекай! Не хочеш слухатися, так доведеться тебе віддати «смоляному жидові!»

І загроза ця мала просто таки магічний вплив. Самий неслухняний урвас ставав на якийсь час покірним і лагідним, як той віск. Бо він справді був таки страшний, той самий «смоляний жид». Кудлатий, чорний, обдертий, весь замазаний смолою, сидів він на возі поруч із бочками, повними смоли та дьогтю, і кричав на все село несамовитим голосом: «Дьогтю, дьогтю, дьогтю!»...

Зовсім, як виходьок з пекла.

І Боже мій, який смертельний жах обіймав дитячі серця, коли по вулиці торохтів віз, показувалася стара біла кляча, а з воза неслося протягле — «дьогтю». Всі найпотайніші схованки були переповнені кандидатами до рук «смоляного жиди». І ніяка сила не витягла б їх звідтіль до того часу, аж коли він від'їде за царину.

Здається мені, що щось подібне зараз твориться в ССРСР. Там те-ж з'явився своєрідний «смоляний жид» комуністичного зразку. Само по собі зрозуміло, що в часи моторизації та всякої тракторизації, коли нікому ні смоли, ні дьогтю не треба, він має зовсім інший вигляд та характер. Але й зараз він залишився «українського» походження і являється ним ніхто інший, як наш-же земляк Лев Троцький.

Тим часом він і зараз є не менше страшний, як колись в старі давні часи. Тільки лякають ним не малих дітей, бо діти зараз в ССРСР, а особливо безпризорні, стали такі, що їх вже нічим не

злякаєш. Що для них якийсь там «смоляний жид», коли вони тепер виносять резолюції з подякою «великому», «незрівняному» та «улюбленому вождеві» за те, що він так рішуче розправляється із своїми особистими ворогами.

Сучасний «смоляний жид» є найстрашніший для дорослих, і особливо тих, хто мав нещастя бути колись членом «політбюро» і належати до близького кола співробітників Леніна, а тому знає багато зайвого та є небезпечним конкурентом.

— Не хочеш слухатися? Не хочеш сидіти нишком! Що-ж з тобою робити! Доведеться припаяти тобі «смоляного жида». Тоді будеш знати, як шепотіти, що «він» не є жадний великий та незрівняний, а звичайний собі кавказький «ишак».

Наслідки останнього процесу в Москві свідчать, що сучасний «смоляний жид» є далеко небезпечніший, як той, що в старі, романтичні часи роз'їзжав по українських селах та вигукував — «дьогтю, дьогтю».

* * *

Хоч це й не моє діло, але процес цей є остільки знаменна подія, остільки притягує до себе увагу кожного, навіть найнейтральнішого обивателя, що не можу вдержатися, щоб не подати кільки й своїх думок з його приводу.

Мене менш усього цікавить питання, чи була в дійсності змова проти Сталіна та його сучасних приятелів. Кажу сучасних, бо й ті, що сиділи на лаві обвинувачених, були колись його найближчими співниками. Суть справи полягає в тому, що м о ж л и в і с т ь такої змови припускається прилюдно та прилюдно перед усім світом документується, і то в самому близькому оточенні сучасної влади. Засвідчено документально, що, поруч з казенними та офіційними проявами всенародньої любови та відданости «обожаємому вождеві», існує та зростає люта ненависть; і то в колах, що не можуть вважатися обійденими сучасним режимом.

Ниток змови шукають тепер і серед вижчих достойників партії, високих урядовців, в тім числі і серед дипломатів, серед командного складу червоної армії і навіть в колах ГПУ. А це-ж усе ті елементи, яким «веселіше» та найбільше «радісно» живеться!

Ну, а які-ж почуття мають всі ті, хто ходить обідраний, голудний і за тяжкою працею ніколи не бачить світа?

Повторюється знову стара історія «обожаємого монарха», який те-ж тішився всенародніми виявами любови та відданости і кінчив катеринбурзькою трагедією.

Остільки повторюється, що треба в додаток до старої еміграційної «контри» вигадати новітнього «смоляного жида», щоб ним лякати своїх вірнопідданих.

Але разом з тим не все вернулось до старих позицій. Є де-що й нового. Бо коли, наприклад, Сталін та Літвінов звертаються до Ліги Націй за охороною від терористів, або протестують перед

іншими урядами проти азилю для їхніх політичних ворогів, то тут тхне таким цинізмом, який був ще недоступний клятому «старому режиму».

Чейже вони ще так недавно були авторами найсміливіших і жорстоких терористичних актів і «ексів».

* * *

Але найкомічніше в цій всій історії, що вони своїм вигаданим «смоляним жидом» хтять лякати й дурити не тільки своїх віроподданих, але й закордонні уряди.

— Іспанія? Заворушення та повстання в колоніях? Розклад в арміях та флотах?.. То все йде тепер не від нас, і не від III-го інтернаціоналу, а від «нього». Он-де справжня зараза й небезпека, а ми тепер за національні армії, неділимий мир та колективну безпеку.

— І що-ж ви думаєте? Знаходяться такі, що вірять цім байкам і не тільки вірять, а шукають їхньої приязни та покладають надії на їхню допомогу.

А того й не бачать, що той «кокос на глиняних ногах» як був, так і залишився лише пугалом для легковірних людей, та готовим розвалитися знову від першого доброго стосуна.

Не даром він, як ми колись дітьми, боїться «смоляного жида».

К. Ніво

St Jean de Maurienne.

20. X. 1936.

ПОЛІТИЧНІ ПРИГОТУВАННЯ МОСКВИ ДО ЗБРОЙНОЇ АКЦІЇ В ЕВРОПІ

Відома балакучість москалів, яку вони самі називають «блудом словесним», робить часом дуже злі послуги чинності совітської дипломатії. Так сталося й цього разу. Московська «Правда» з 13. IX, пишучи про плани «німецьких фашистів» у Франції, зрадила цілковито московські плани в Іспанії та Франції. Большевицький офіціоз пише, між иншим:

«Позиція німецьких фашистів, які сприяють генеральській авантурі в Іспанії, може й мусить бути вихідним пунктом аналогічного виступу фашистських елементів Франції проти уряду єдиного фронту... Хто каже, що Англія має виконувати свої зобов'язання і в тім випадку, коли напад Німеччини на Францію відбудеться у формі німецького втручання в громадську війну в самій Франції? Громадянська війна в Іспанії є для німецьких фашистів лише прологом і репетицією для громадянської війни у Франції... Протягом кількох років німецький фашизм підтри-

мував морально й матеріально французький фашизм. Завдання берлінських керманівців полягало в тім, щоб виплекати де-ля Років, Доріо та інших в такій мірі, щоб вони могли розпочати громадянську війну у Франції... Решту зробить «німецьке невтручання». Щоб залякати хисткі елементи (??) народного фронту у Франції зловісною примарою «червоної Москви», витворюється проти-совітський «бум» та наспіх фабрикується казки про «голод, повстання та заворушення» в ССРСР».

Навести цей довгий уступ з «Правди» варто тому, що, коли заступити в нім «фашистів» большевиками, а Німеччину Московщиною, то всі найближчі плани московського уряду у Франції будуть, як на долоні. Байки про підтримання французьких національних партій Німеччиною остільки-ж примітивна вигадка, як підтримання французьких комуністів Москвою загально відомий факт, узнаний недавно навіть англійськими лейбористами на їх останнім конгресі.

Своїх намірів підтримати іспанських комуністів та анархістів і оголосити Каталонію самостійною державою в разі здобуття Мадриду національним іспанським військом зрештою ані трохи не ховають ні французькі комуністи, ні московський уряд, який ними кермує. А що це може дуже легко провадити до громадянської війни у Франції, більше, ніж зрозуміло. А тим часом Літвінов намагається в Женеві витворити в Європі ситуацію, сприятливу для одвертої московської інтервенції на півдні Франції та в Іспанії.

Унеможлививши Італії частку в сучасній сесії Ліги Націй, Літвінов попровадив енергійний наступ на представників Англії та Франції, щоб здобути від них відрочення чи навіть цілковите відмовлення від локарнської конференції та згоду на таку реформу Ліги Націй, яка зробила б її знаряддям московської політики в Європі. За щось інше Москва Лігу Націй і тепер не вважає. «Известия» з 29. IX пишуть: «Нинішня асамблея відбувається під знаком відповіді на нюрнберзький конгрес». Нічого кращого, по думці п. Літвінова, Ліга Націй не має до роботи. Міркування «Изв.» з приводу великої програмової промови Літвінова в Женеві не полишають найменшого сумніву відносно плану московської дипломатії загострити до крайньої міри поріжнення між великими державами Європи та допровадити до збройного конфлікту в Європі. Літвінов дуже незадоволений сучасною тактикою Англії та Франції, що прямує до злагодіння противенств між великими державами. По думці Літвінова, «остороги двох найстарших демократичних держав звучать академічно». Він ганить політику «постійних уступок супроти напасника та жадає «скріплення блоку миролюбних держав у Лізі Націй», до яких в першій мірі належить, розуміється, ССРСР. А разом з тим «представник ССРСР солідаризується з іспанським міністром закордонних справ, який заявляє з женевської трибуни, що засаду

неутральности в боротьбі бунтівників проти законного уряду пристосувати не можна».

Отже Літвінов жадає тіснішого об'єднання ССРСР з державами, які тримаються цілком інших засад у відношенні до «законного» іспанського уряду. Тому нема дива, що й у Лондоні і в Парижі виступи Літвінова в Женеві, які переслідують брутально спеціально-московські цілі, викликають все більше невдоволення та побоювання за вдержання миру в Європі. Але найкращу відправу дістав Літвінов в самій таки Женеві. На спільний напад представника Москви та мадрридського уряду відповів міністр закордонних справ Португалії Монтейро мужньою промовою, в якій дуже яскраво означив ролю Москви в іспанських справах. Він сказав між иншим: «Є держави, які проголошують, що вони заступають мир, але їх чини провадять до війни. Вони рсблять одну класу ворожою всім иншим класам, а це провадить до війни. Внутрішня війна зробилась засобом викликати міжнародню...»

Незвичайно влучні пояснення до промови п. Монтейро дав редактор Бріке *) в своїй статті «В обороні засади Ліги Націй», в якій він, між иншим, говорить: «Пан Монтейро не зазначив якогось імени, але кожний зрозумів, що він мав на увазі ССРСР, представник якого виступає в Женеві, як апостол миру, а уряд якого ширить в цілм світі класову ненависть, вишищення одних другими, загальну громадянську війну, себ-то: в і н у . Коли десь приходиться до влади комуністичний уряд, він еднається зараз-же з ССРСР. Це є справою московського імперіялізму. Впливаючи з інстинктів російської нації, яка, живучи на безмежній рівнині, не знає меж, цей імперіялізм користується не національною ідеєю, а доктриною, яку можна зашепити иншим на користь самої лише Москви. Царі будували свою державу на православії, а потім панславізмі. Ленін і Сталін вибудували свою державу на всесвітнім комунізмі. Напасницька доктрина й напасницька політика ССРСР мусять прямувати до його постійного поширення. Поворіт до самої себе, визнання власних кордонів булоб для Москви спиненням, що значилоб для неї смерть». Це чудове означення ества московського імперіялізму доводить виразно, що його вже пізнали і в Європі. Правдиву характеристику дає автор і тактиці Літвінова, який боронить засаду неутручання там, де большевики перемагають, і жадає інтервенції Ліги Націй, коли большевиків перемагають, як тепер в Іспанії.

Нарешті автор остерігає ті держави, очевидно Францію та Англію, які уважають за можливе користатися допомогою Москви, зазначаючи, що це може допровадити до збольшевизовання та руїни цілої Європи. Цю осторогу можна лише привітати та висловити надію, що політичні приготування Москви до війни стрінуть своєчасний та належний опір.

М. Дашько

---

*) Journal de Genève

З ЖИТТЯ Й ПОЛІТИКИ

— Національна політика на Україні за часів Постишева. — Її методи і завдання. — Її наслідки і перспективи.

«Демократизація» совітських відносин, яку підготовляє заведення «найдемократичнішої в світі» «сталінської» конституції, що-до совітської України виявляється, в першу чергу, все далі поступаючою ізоляцією її від інших українських земель. З того часу, як зносини з закордоном для совітської України допускаються лише via Москва, все тяжче стає одержувати з України газети, книжки, навіть ноти, все трудніше робиться слідувати за її політичним і культурним життям. За тими процесами, які мають там місце. Вертаємо поволі до часів з перед тридцяти років, коли за відсутністю української преси, доводилося виловлювати відомості про стан на Україні з центральних російських газет.

При цих обставинах дати загальний образ тих відносин, які панують в національному житті на Україні, тої політики, яку в цій справі провадить совітська влада, стає завданням у високій мірі утрудненим. Та схема, яку можна побудувати на підставі тих неповних і уривкових відомостей і матеріялів, що доходять з України закордон, не може бути повною і вичерпуючою. В ній неминучі певні прогалини.

Цими застереженнями і цією передмовою ми уважаємо за потрібне почати цей наш огляд, який хочемо присвятити характеристиці сучасної національної політики совітської влади на Україні і тих відносин, що нею утворені. Даємо в цій характеристиці лише те, що можна дати при існуючих відносинах.

* * *

В українській пресі часто називають сучасну совітську національну політику на Україні політикою русифікаційною і асиміляційною. Думаємо, що ця характеристика не буде цілком точною. Вона в першу чергу має на увазі евентуальні і бажані для влади наслідки теперішнього національного курсу, а не методи і способи його переведення.

Сучасна національна політика на Україні характеризується двома моментами. З одного боку, влада захоче в певній мірі толерантне відношення до таких зовнішніх ознак національності, як мова. Українська мова в нижчій, почасти середній і вижчій школі залишається. Не ліквідована остаточно так само українська мова в урядах. Лишається і почасти навіть поширюється преса українською мовою. З другого боку, натомість, влада провадить як найрішучу й гостру боротьбу з усім тим, що складає зміст української національної ідеї, що допомагає й спричинюється до оформлення української національної ідеології. Звідси, у першу чергу, боротьба з українською національною інтелігенцією, що репрезентує українську національну ідеологію. Постанови X і XII з'їздів комуністичної партії про толерантне відношення до національної інтелігенції, про притягнення її до співробітництва з совітською владою тепер перекреслено і ліквідовано в повній мірі. Звідси припинення і заборона дослідів над українським минулим, оскільки вони відхиляються від урядової концепції, цензурування і виправлення досовітської української літератури відповідно до обов'язуючих «ленінсько-сталінських» схем. З цих джерел випливає тако-ж змагання перешкодити створенню нових вижчих вартостей в українській культурі, які неминуче б спричинилися до кристалізації національної ідеології. Справа із створенням української високої школи знята з черги. Розвиток українського письменства поставлений у вузькі цензурні рамки, непомірно вузькі від російського, при яких україн-

ські письменники можуть творити лише цілком безвартісну, але благонадійну совітську макулатуру. Українське мистецтво, поставлене під догляд московського центру, має право розвиватися лише наслідуючи російські взірці й напрямки. Про українську науку говорити взагалі не приходиться — показним символом її ліквідації є перетворення Української Академії Наук в Академію Наук УРСР, переформування найвищої національної української наукової установи в установу територіального характеру.

Ця подвійна політика совітської влади в своїх наслідках є, може, ще небезпечнішою і грізнішою, ніж політика голої й безкомпромісової русифікації і асиміляції. Влада рахується з фактом існування національного почуття в широких народніх масах. Змагаючися приспати його, вона не виступає проти таких зовнішніх ознак національності, як мова. Вона до певної міри йде йому навіть назустріч, пропагуючи розвиток народнього мистецтва, народньої пісні, видаючи відповідно спренаровані збірники народніх пісень. Але разом з тим вона твердо обмежує розвиток української культури, зводить її до ролі культури для хатнього вжитку. Кожен, хто переходить до осягнення вищих ступінів культури, неминуче мусить користуватися російською культурою, яка оголошується культурою «соціалістичною».

Вживається найріжноманітніших засобів для того, щоб цей процес асиміляції з російською культурою зробити можливо більше непомітним. З усього, що друкується українською мовою, старанно усувається все, що може нагадувати про суперечності між Україною й Москвою. Відповідно препаруються шкільні підручники, спеціально підручники історії. Переводиться «очищення» української мови в напрямі як найдалі йдучого її наближення до російської. Рівнобіжно з тим широко й уміло поставленою пропагандою вполюється в свідомість народніх мас переконання, що існуючі відносини є виявленням повної національної рівноправності української національності, що незадоволеними ними є лише ті, які під покровом національних українських інтересів дбають про скинення совітської влади, про поворот дореволюційних порядків.

Цими всіма засобами, засобами складнішими і тоншими, ніж традиційна денационалізаційна політика, совітська влада намагається осягти «еліття» націй, створення «єдиної совітської соціалістичної культури». Щодя культура не може бути іншою, ніж культурою російською, це розуміється само собою.

* * *

Ці самі цілі здійснює влада в своїй господарській загальній політиці. Розподіл робочої сили провадиться в загально-союзному масштабі. Це веде до того, що на Україну масами перекидають російських робітників, а вистворені кадри українських робітників використовують в російських районах. У призначеннях і розподілі службовців совітських установ національний момент так само не приймається до уваги. Переводячи ліквідацію української національної інтелігенції, совітська влада старанно дбає, щоб та нова інтелігенція, яка виходить з українських народніх мас, була вихована так, щоб вона не мала національних аспірацій. Коли слідкувати за кар'єрою ріжних ударників, героїв праці то-що, яких висуває українська молодь у місті і селі, в роді так розрекламованого минулого року Марії Демченко, можна констатувати, що їхня кар'єра, як робітників і колхозників, здебільшого дуже скоро кінчається. Їх приділяють на курси, на вищі школи, з них творять кадри «совітської», фактично російської інтелігенції, що має виконувати яничарську ролу серед свого народу. Систему висуванства на Україні влада використовує в той спосіб, щоб обезкровити й знесилити народню масу, відібрати з неї все, що має видатного й енергійного, приєднати його до лона «совітської», тобто російської культури. Провадиться політика, скерована на те, щоб позбавити українські народні маси їхніх есентуальних провідників і ідеологів,

обернути їх в пасивний етнографічний матеріал, що може бути перетворений в єдину совітську націю: Мовою науки, культури й політики цієї майбутньої совітської нації має стати мова російська, мови інших національностей мають бути зведені до жаргонних говірок, засуджених на зникнення.

* * *

Так виглядає схема тої національної політики, яка переводиться на Україну в останні роки, з того часу, як вона підпорядкована Постишеву. В цей спосіб можна собі уявити її, систематизуючи той, повторюємо, далекий від повноти матеріал, який за цей час був з України і про Україну.

Час панування Постишева надто недовгий, щоб можна було врахувати ті наслідки, які має й буде мати ця політика для дальшого розвитку українського руху. Можемо сказати, що Постишевим вже переведено велику руйнуючу працю в цілях знищення українського культурного надбання. Можемо думати, що ця політика приведе до того, що українській нації доведеться ще раз, як це не раз було на протязі нашої історії, віддати цілий ряд своїх людей на службу чужій культурі, чужій нації. Але кожна акція родить протиакцію. Ворожий наступ пробуджує й кристалізує національну енергію. Так мусить бути і в даному випадку. Проте вяснити розміри, форми й темпи цієї протиакції за браком матеріялу ми позбавлені можливости. Знаємо лише, що вона існує. Віримо, що вона приведе до нашої перемоги. Постишев разом із Сталіним не є першими, що проголошують присуд смерти над нашою нацією. А українська нація наперекір всім цим старим і новим смертним присудам живе і буде жити.

В. С.

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі

й читальня при ній (41, rue de la Tour d'Auvergne, P a r i s 9)
відкрита в середу й четвер — 6-9 г., суботу — 4-8 і в неділю — 2-6

При Бібліотеці Музеї С. Петлюри

В читальні 90 органів преси — журналів, газет, бюлетенів з різних країн, де живуть українці.

Книжки видаються додому. За читання 5 фр. у місяць (за одну книгу) і 25 фр. безпеки.

Коштом читача висилаються книги тако-ж і на провінцію.

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі

шукає нове помешкання. Потрібне ре-де-шоєсе на 5-6 кімнат з центральним опалом.

Рада Бібліотеки буде вдячна кожному, хто подасть звістку про таке помешкання, переважно в центрі Парижа.

ХРОНІКА

З життя укр. еміграції

У Франції

З життя Укр. Бібліотеки імени С. Петлюри в Парижі

За місяць жовтень Бібліотека одержала такі пожертви: 1) від всч. п.-о. Г. Павловського (з Америки) — 14,75 фр., 2) дирекції Народнього Дому в Перемишлі — 10 золот., 3) т-ва «Народня Торговля» із Львова — 50 фр., 4) Драматичного Гуртка при Громаді в Ліоні — дохід з вистави «Невольника» — 230 фр., 5) від одвідувачів читальні Б-ки на лист ч. 772 — 37,15 фр., 6) з продажу книжки «Симон Петлюра в молодості» — 70 фр., 7) Укр. Громади в Діжоні — 38 фр., 8) А. Калениченка — 5 фр. Всього за жовтень 473,40, а від початку року — 10.610 фр. 95 с.

За той-же час одержано пожертви книгами: 1) Польської Націон. Бібліотеки у Варшаві — 2 кн., 2) Укр. Наук. Інституту у Варшаві — 1 кн., 3) Гр. Маслюка з Шалету — 4 світлини, 4) К. Батирия — 1 світл., 5) в-ва «Українська Бібліотека» у Львові — 1 кн., 6) ред. журн. «Вісник» у Львові — 1 кн., 7) проф. І. Огієнка з Варшави — 1 кн., 8) Греко-католицької Богословської Академії із Львова — 1 програма навчання в Академії, 9) преосв. владики Полікарпа з Луцьку — три книжечки по 2 прим., 10) в-ва «Світ Дитини» із Львова — 2 кн., 11) п. д-ра Ю. Студинського — 14 кн., 12) п. Х. Якимчука — 4 кн., 13) п. Клеменюка — Франція — 4 кн. та укр. банкноти, 14) п. П. Титлюка — Париж — 8 кн., 15) п. С. Калинця з Бразилії — 1 кн., 16) інж. д-ра Є. Храпливого із Львова — 1 кн., 17) М. Шумицького — 2 кн., 18) І. Рудичева — 1 кн., та 19) п. Казимірчу-

ка — кілька десятків різних підручників чужими мовами.

Всім жертводавцям та прихильникам Рада Бібліотеки складає сердечну подяку.

— Панахида по Борисі Лазаревському. В неділю, 1 листопаду с. р., в Українській Православній Церкві в Парижі, з приводу сорокового дня смерти письменника Бориса Лазаревського за спокій його душі відправлено було по службі Божій урочисту панахиду. Панахиду правив прот. І. Бриндзан. Дуже добре співав церковний хор під орудою п. О. Чехівського.

На панахиді присутніми були численні члени паризької української колонії разом із чільними її представниками. Були тако-ж і деякі російські друзі покійного.

З життя Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції

— Філія Т-ва в Одні. 25 жовтня с. р. філія Т-ва б. Вояків Армії УНР в Одні святкувала день св. Покрови. Зранку прот. Іл. Бриндзан, настоятель Української Православної Парафії у Франції, одправив молебен у церкві, на якому були присутні, крім вільних од праці членів Т-ва разом з родинами, тако-ж п. п. ген. О. Удовиченко, голова Т-ва, ген. Є. Башинський та уповноважений Т-ва А. Житній. Співав хор під орудою пор. Сидоренка. Підчас молебна стояли два прапори: філії Т-ва та Корпорації Лицарів Залізного Хреста. Дуже чуле слово промовив пан-отець Бриндзан.

— Посвячення пам'ятника на могилі полк. І. Ніговського в Регові. Того-ж дня більшість членів філії разом із гістьми та прот.

Іл. Бриндзаном виїхали до Регону на посвячення пам'ятника на могилі полк. І. Ніговського, що так трагічно загинув цього року. Після панахиди на могилі прот. І. Бриндзан посвятив пам'ятник, добре зроблений і поставлений завдяки енергії та активності сотн. П. Пащенко. Було виголошено кілька промов. Говорили прот. І. Бриндзан, ген. О. Удовиченко та сотн. Пащенко.

З прикрістю треба зазначити, що з української колонії в Регоні, до якої так близько стояв небіжчик, на посвяченні пам'ятника, крім сотн. Пащенко та ще двох осіб, нікого більше не було, в той час, як, крім членів філії Т-ва в Одені, з далекого Кнютанжу прибули представники від філії тамтешньої.

У вечері філія Т-ва в Оден-Летіші влаштувала товариську вечерю, на якій були присутні — ген. О. Удовиченко та представники від філії в Кнютанжі сотн. Силенко, Якубенко, Десятківський.

— Філія в Альгранжі-Кнютанжі. 1 листопаду с. р. філія Т-ва в Альгранжі-Кнютанжі урочисто відзначила день св. Покрови. По обіді всі члени Т-ва разом з ген. О. Удовиченком та уповноваженим Т-ва сотн. Руденком вклонились похованим на місцевому кладовищі українцям. Разом на кладовищі були й діти Української Школи в Альгранжі, на чолі з навчителькою пані Токайловою.

О 19 год. відбулася спільна вечеря членів Т-ва з родинами в помешканні місцевої Громади, на яку було запрошено представників «Вільних Козаків» із Кнютанжу та Ромба. Під час вечері виголосили промови — ген. Удовиченко, уповноважений Т-ва сотн. Руденко, п. Ткаченко та од вільних козаків: хор. Аселький, Івашков та Флізанов. Промови вільних козаків були повні ентузіазму, запалу, твердих переконань про те, що спільними зусиллями переможено буде спільного ворога — Москву.

Із свого побуту в цих районах голова Т-ва б. Вояків Армії УНР у

Франції зкористав, щоб дати членам Т-ва потрібні інформації і допомогти розібратися в складній сучасній ситуації, як міжнародній, так і українській.

— З життя Української Громади в Ліоні. 11 жовтня с. р. Громада в Ліоні відбула свої чергові загальні збори, і а яких було обрано нову Раду Громади в такому складі: голова — п. П. Йосипишин, заступник голови — п. Галайда, і секретарь — п. Бойко. До Ревізійної Комісії обрано: п. п. Ниценка, Шинкарука й Дуку.

В Чехословаччині

— Смерть проф. Федора Щербини. 28 жовтня с. р. в Празі упокоївся навіки проф. Ф. Щербина, звичайний професор статистики, б. ректор Українського Університету в Празі, бувши декан факультету права і суспільних наук того-ж університету, член Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, член-кореспондент Російської Академії Нук в Петрограді й т. д.

Похорон одбувся 2 листопаду на Ольшанському кладовищі у Празі.

Українське громадянство із жалем прийняло вістку про смерть відомого старого українського діяча, яким був покійний професор Щербина од своїх молодих літ.

Нове англійське видання про совітську Росію

В жовтні міс. с. р. появилось у Лондоні перше число цікавого квартальника під назвою «Контрасти Пари і Рашія» (Теперішні Росія і її відношення до сусідів).

Не можна сказати щоб назва його бул щасливою. «Росія» це анахронізм, на її місці існує офіційно ССР. Але, здається, видавці прийшли таку назву з розмислом, щоб змістом побивати анахронізм назви.

В передньому слові, начальний редактор (Лансельот Лотон) пише: «Треба кончею дати пару слів пояснення відносно пазви кварталника, яку ми прийняли, іменю «Теперішня Росія». В дійсності Росія, як така, перестала існувати, а на її місце повстав союз соціалістичних совітських республік (СССР). Хоч слово «Росія» і зникло з мапи, важко його було викинути з голови. Тому, що воно все ще є в уживанні в Англії, поставили ми задержати цю назву для нашого видавництва.

«Строга цензура, яка існувала за царських часів, і яка під більшевиками ще в збільшеній мірі продовжує своє існування, закрила перед широким загалом факт, що ця об'ємиста територія, яку сьогодні називають СССР, — це мозаїка всяких націй і рас, почавши від фінів на півночі до українців на полудні, від білорусинів на заході до туркменів та інших азійських народів на сході. Активність і стремління тих народів важні не тільки самі собою, але й тим, що своїми впливами сягають далеко у глибину границь сумежних держав».

Як можна припускати, пове видання буде присвячувати ширшу увагу українським справам. Головний редактор, п. Лансельот Лотон, це великий знавець і прихильник української справи в Англії.

Перше число того кварталника обіймає 96 сторінок вісімки і містить слідуєчі статті: 1) Вступне слово від редакції; 2) Присуди смерти в Москві — Лансельот Лотон; 3) Червона армія — витяг з фахових і не друківаних матеріалів ген. Головіна; 4) Стремління національностей в совітському союзі — проф. Р. Смаль-Стоцький; 5) Система обчислювання совітсь-

ких цін — НН; 6) Політична лінія Сталіна — Л. А. 7) Огляд нових публікацій.

Статті мають науковий характер, подають багато документального матеріалу, статистики і виходять далеко по-за рамки звичайних газетних статей.

Одна з цікавіших статей — це розвідка, написана на підставі матеріалів, зібраних ген. Головіном про червону армію. В ній подано ревелційні відомості, які напевно звернуть увагу кожного, хто цікавиться військовими справами.

Проф. Стоцький представив у своїй статті стремління до незалежності поневолених Москвою націй — українців, білорусинів, грузинів, татар і т. д. Стаття цікава для англійців особливо тим, що відкриває перед ними зовсім новий образець «Росії», ніж вони до тепер при звичайлись були бачити. Стаття показує, що те що англійці називали «Росією», — це конгломерат націй і рас, які від століть змагають до виборення своєї незалежності.

Ціна поодинокого числа — 1 ш. (25 ц.), річна передплата 1.25 дол. Адреса: *Content program Russia*, 92, Fleet Street, London, E. C. 4, England.

(Укбюро, Лондон)

Збірка на пам'ятник Борисові Лазаревському

Дальші пожертви надійшли од: п. М. Милоцького — 10 фр.; збірка на панахиді по покійному в Українській Православній Церкві в Парижі 1 листопаду с. р. — 164 фр. 90 с., С. Нечая — 20 фр., разом — 194 фр. 90 с., а разом із попереднє зібраними 355 фр. поступило вже — 549 фр. 90с.

НОВІ КНИЖКИ І ЖУРНАЛИ

— Вісти Українського Наукового Інституту в Берліні. Ч. 7 (27). 30 жовтня 1936.

— *Ukrainische Kulturberichte des Ukrainischen Wissenschaftlichen Institutes*. No 27-28, 20 October 1936. Berlin.

На увагу українській еміграції у Франції

Останнім часом у Франції оголошено декрети й розпорядження влади, що значно полегшують перебування в цій країні чужинців.

Перед усім оголошено декрет, яким знесено заборону для чужинців, — отже і для українських емігрантів, — вільно переїздити з одного департаменту до другого без дозволу префекта того департаменту, до якого їдеться. Надалі всім чужинцям вільно вибирати собі місце перебування у всій Франції, що має велике значіння при підшуванні праці.

Потім оголошено про значне полегшення при обміні робочих «карт д'ідантіте». Надалі двохрічні або трьохрічні робочі карти будуть оновлюватися безпосередньо в префектурі, без усяких формальностей, які давніше треба було залагоджувати в міністерстві праці. До префектури треба лише представити старе робоче свідоцтво з «аві фаворабль» і нове робоче свідоцтво, завірене в поліції. Нового «аві фаворабль» од міністерства праці добувати не треба.

Але ці нові правила торкаються лише карт д'ідантіте, виданих на два або на три роки. Для карт, які було видано на короткий час, залишаються старі правила, тоб-то треба добувати зпочатку «аві фаворабль» од міністерства праці.

**Генеральна Рада Союзу Українських Емігрантських Організацій
у Франції**

Висока Школа Позаочних Студій

Український Технічно - Господарський Інститут в Подєбрадах у Чехословаччині

приймає й далі без обмеження речіння вписи на такі студії:

1) Високошкільний Економічно - Кооперативний відділ—8 семестрів, підвідділи: кооперативний та торговельно-промисловий.

2) Висока Школа Політичних Наук — 6 семестрів.

3) Курси Українознавства — 3 семестри.

4) Фахові й практичні короткоречінцеві курси: бухгалтерії, чужих мов (англійської, німецької та французької), пасічництва, садівництва, консервації й технічного перероблення садогни та городиши, обробки шкіри, миловарства, радіотехніки, фотографії.

Навчання провадиться кореспонденційною метою. Проспекти й програми висилаються безплатно. На ширшу відповідь — прикладати міжнародно поштовою марку (купується скрізь на пошті).

Звертатися на адресу: *Ukrajinský Technicko-Hospodářský Institut, Poděbrady, Tchecoslovaquie.*

Українська книгарня у Відні

ТЕОДОР САВУЛА

має завжди на складі українські книги, мапи, листівки, нотатки, і т.д.

Ukrainische Buchhandlung Theodor Sawula. Wien 1, Riemergasse No 2.

Т р и з у б

тижневик політики, культури, громадського життя та мистецтва, заснований р. 1925 Симоном Петлюрою, виходить в 1936 році по-старому і за участі тих самих співробітників.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА 1936 РІК

У Франції на рік — 60 фр., на півроку — 30 фр., на три місяці — 15 фр., на один місяць — 6 фр.

	1 рік	½ року	3 місяці	1 міс.	Окр. чис.
ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА	80 к. ч.	40 к. ч.	20 к. ч.	10 к. ч.	3 к. ч.
ПОЛЬЩА	18 зол.	10 зол.	5 зол.	2 зол.	0,60 зол.
РУМУНІЯ	500 леїв	300 леїв	150 леїв	50 леїв	20 леїв
НІМЕЧЧИНА	12 мар.	6 мар.	3 мар.	2 мар.	0,50 мар.
СПОЛ. ШТАТИ П. А	3 дол.	1,5 дол.	1 дол.	0,40 дол.	0,10 дол.
КАНАДА	3 дол.	1,5 дол.	1 дол.	0,40 дол.	0,10 дол.
БЕЛЬГІЯ	20 бельг.	10 бельг.	6 бельг.	2 бельг.	0,60 б.
БОЛГАРІЯ	200 лев	100 лев	50 лев	18 лев	5 лев

У Парижі набувати в книгарні В. Поволоцького, 13 rue Bonaparte, Paris 6

ЛИСТОПАД—МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ

Чи Ви вже зложили свою жертву на українських інвалідів? Ділом вшануйте пам'ять тих, що своїм зусиллям та терпінням поставили нас у ряд націй.

Зложите жертву негайно! Вашої помочі чекають найвірніші сини України! Пам'ятайте при кожній нагоді, що за долю інвалідів відповідь є той, хто післав їх до боротьби, — Українська Нація! Обов'язком цілої Нації відповідно забезпечити інвалідів.

Українське Товариство Допомоги Інвалідам
Ukrainian Invalids' Help Association

Л ь в і в, Постоцького 48

Уважайте при кореспонденції на нову адресу «Тризуба» :
41, rue de La Tour d'Auvergne, Paris 9.

Редакція і адміністрація : 41, rue de La Tour d'Auvergne, Paris 9
Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Редагує — Комітет. Адміністратор : Л. Косенко

Le Gérant : M-me Perdrizet.

Imprimerie L. BERESNIAK, 12, Rue Lagrange, Paris (5).